

מזון גס: מרוכז שיש בהם עניין רב – לא היה שוני מספיק לשם עריכת ניתוחי שונוות. אולם על ידי כל המשקים נמסר שאכף החום הקטין את התאבון ואת כמות המזון שנאכלה. רבים מבעלי הרפתות שינו בימי עומס החום את שעות החליבה – כדי למנוע חליבה בשעות חמות – אחרים העדיפו את גבוהות התנובה בשעות יותר נוחות ונתנו להן שחת יותר טובה ויותר מזון מרוכז מן הרגיל.

הסקר הראה בצורה חד־משמעית שהקצאת צל לפרות הוא האמצעי היעיל ביותר להקטנת הפחיתה בחלב והתמותה. העירפול היא שיטת הגנה פחות יעילה מהקצאת צל. לשיטת רחיצת הפרות לא היתה השפעה ולהבדלים בין מכוני החליבה שאין להם צל – יש הסבר הנובע מן השהיה הרבה יותר בשטח מוצל לפרות הנחלבות ברפת חליבה שטוחה.

עבורנו אין במסקנה העיקרית של הסקר משום הפתעה או חידוש – ההפתעה היא אולי בכך, שבכל כך הרבה רפתות שם אין צל – אצלנו אין פרות ללא צל, אך נזקים רבים הנגרמים על ידי החום והלחות קיימים גם אצלנו – וחייבים להמשיך ולחפש דרכים כדי להקל על אכף החום.

3. צורת המבנה לחליבה

הושוּו ארבעת צירופי השיכון והחליבה המקובלים. מכון חליבה שדרת דג עם וללא צל, ורפת חליבה שטוחה עם וללא צל.

המכון	ללא צל	עם צל
מכון חליבה שדרת דג	54 רפתות	73 רפתות
רפת חליבה שטוחה	15 רפתות	69 רפתות
סך הכל	211 רפתות	

הרפתות השטוחות היו במידת מה יותר יעילות בהקטנת נזקי החום. בשתי צורות החליבה כאשר היה צל, נזקי התמותה והפחיתה בחלב היו קטנים ולא היה הבדל בין שתי הצורות. ברפת חליבה שטוחה ללא צל היו הנזקים יותר קטנים בצורה משמעותית מבמכון חליבה שדרת דג מכיוון שהפרות שוהות בה זמן רב בעת החליבה.

נאספו גם נתונים על הזנת הפרות בימי עומס החום, אולם נתונים היו כל כך אחדים שלא היו די נתונים להשוואה – למשל ביחסי

הזנה ואוטומציה

עופר קרול, אגף לבעלי חיים, ש.ה.מ.

ואשר בממשק מתאים כאשר עדר הבקר יוחזק בקבוצות אחדות והומוגניות תאפשר הכנת המנה הטובה ביותר לכל קבוצת פרות. המנה המאוזנת, מעורבת מכל רכיבי המזון ומוגשת לצריכה חופשית של הבקר תאפשר בצד הנצילות המירבית של כל יחידת – (ק"ג) – מזון, והיא גם ביטוי מירבי לכושר הייצור האינדיווידואלי של כל פרה ופרה בקבוצה. זאת כי הפרה בעלת כושר הייצור הרב יותר תצרוך כמות מזון רבה יותר, תיצר יותר ותבטא את מלוא הפוטנציאל הגנטי שלה. חברות ויצרנים שונים בעולם עוסקים בשנתיים האחרונות, ועסקו בכך גם לפני כן,

מנה מאוזנת היא מנת המזון המספקת את רכיבי המזון בכמות וביחס התואמים את דרישות בעלי החיים והמאפשרים את הנצילות האפשרית הטובה ביותר. הזנה מאוזנת – כדי להשיג את התוצאות האפשריות הטובות ביותר – צריכה להיות מותאמת לפי סוג הבקר, משקל הגוף, רמת התנובה, מרחק מהמלטה וכד'. מכאן שלכל פרה או קבוצת פרות המנה המאוזנת והאופטימליות שלהן. העגלה המערבלת אשר נמצאת בשימוש בארץ ובארצות רבות אחרות. זהו כלי המאפשר הרכבת מנות מאוזנות ברמת הדיוק המירבי

שמנה אופטימלית - מקצועית ומשקית - זו מנה מאוזנת אחידה כל השנה הלוקחת בחשבון את העדר התעשיתי מחד, והתהליכים של גיוס ובנית רקימה גופנית בשלבים שונים של התחלובה מאידך (Optimum feeding of dairy animals, M. E. McCullough — 1976);

3. אין ספק שאיזון המנה וצימצום שיטת הקפטריה תמנע מחלות מטבוליות ולא תרבה. מחלות מטבוליות שהכרנו, אחרות עליהן קראנו בספרות כמעט ולא מצויות היום במשק הישראלי מאז עברנו ל"מנה השלמה";

4. חוסר מידע מוחלט על צריכת הפרה הבודדת - עדיף אולי על מידע חלקי, או במלים אחרות, עדיף מידע מוחלט על צריכת המזון הממוצעת בקבוצה על מידע חלקי הנצרך באופן אינדיווידואלי. כאמור לעיל לא מאפשר הדבר לפרות שיאניות המסוגלות לכך לבטא את מלוא כושרן ומנצח בעדר פרות בינוניות המתנהגות לפי הנורמה;

אלקטרוניקה ומיחשוב הם כלים אדירים אבל לא תמיד התותח, אלא דווקא האקדח נותן את התוצאה הטובה יותר. אל נהא שבויים בידי האלקטרוניקה והמיחשוב אלא נשתמש בהם. נקדיש מאמצים לשיפור הטכניקה בזיהוי הפרות, גילוי ייחומים, ביקורת חלב וכד', וכאן מרחב עצום לניצול הכלים המודרניים. נאביס נכון ולא ניתן מנות עשירות מדי לפרות נמוכות תנובה או דלות לפרות עתירות תנובה, וכל זאת במנה מאוזנת ובאכילה חופשית לניצול מלוא הפוטנציאל של הכרס. נסיגה בחשיבה התזונתית עקב טכנולוגיה מתקדמת תהיה שגיאה שיש למנוע אותה.

בפיתוח נמרץ של כלים המאפשרים צריכה אינדיווידואלית מבוקרת של מזון מרוכז בצד מנה חופשית של מזון גס. קיימת טכנולוגיה מתקדמת ביותר מנקודת מבט של עידן המיחשוב והאלקטרוניקה אך יש בה פגיעה משמעותית בגישה להגיון המנה המאוזנת. זאת יען כי הפרדה בין רכיבי המזון לבין צריכה מבוקרת ומוכתבת של חלק מהמנה, ואילו החופשית והבלתי מבוקרת בחלקה השני תביא להפחתה ביכולת הפרות בעלות הרקע התורשתי המתאים לבטא את מלוא כושרו. כמו כן היא תספק מידע מסולף על נצילות וצריכת המזון האמיתית בקבוצת הפרות שתאבס באותה שיטה.

נאמר על ידי אנשים שונים כי חסרון ההאבסה הקבוצתית הוא בין היתר: "חוסר איזון של מרכיבי המזון, תת תזונה בתחילת התחלובה, הזנת יתר בהמשכה, מחלות מטבוליות רבות וחוסר מידע מוחלט על צריכת הפרה הבודדת". מתוך האמור כאן יש המסיקים שהנה הזנה אינדיווידואלית תפתור כל הבעיות האלו ותפטור אותנו מטיפול בהן.

הבה נדון בסעיפים באמורים כסדרם:

1. חוסר איזון של מרכיבי המזון - דומני שההיפך הוא הנכון. מזון גס או חלק מהמנה הכוללת חופשי בקבוצה יחד עם כמות משתנה ומוקצבת של מזון מרוכז לפרות בודדות, תגרום למצב בו כל פרה בקבוצה מקבלת מנה כוללת שונה מחברתה. אין ביקורת על כמות המזון המשלים לתערובת וחוסר האיזון רב ממנה שלמה ומאוזנת המותאמת לקבוצה;

2. לתת תזונה בתחילת התחלובה והזנת יתר בהמשכה - אפשר להגיע בכל שיטת הזנה. מנה מאוזנת ושלמה מותאמת לקבוצה ומשתנה עם השתנות הרכב הקבוצה מבחינת גיל, תנובה, משקל גוף ומרחק מהמלטה, תאפשר בצד נצילות המזון המירבית וניצול הידע בדבר תהליכים של גיוס רזרבה גופנית בראשית התחלובה ובניתם חזרה בסופה, לתת את מירב האנרגיה והחלבון בראשית התחלובה וניצול חומרי לוואי ופסולת למיניהם בסופה. (ראויה לבדיקה דעה נפוצה במקומות רבים האומרת

הבוקר!

זבל בקר המכיל בתוכו שיירים של הניילון מחבילות הקש גורם נזקים כבדים לענף הכותנה. מנע את הנזק על ידי השמדת החבלים!